УДК 811.111.25’373.46-028.53]:004.8
Кущ Е.О.
доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ЕПОНІМІЧНИХ ТЕРМІНІВ СФЕРИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Е.О. Кущ

Стрімкий розвиток сфери штучного інтелекту (Artificial Intelligence, AI), що відбувається у сучасному світі, супроводжується активним формуванням його термінологічної системи, невід’ємною частиною якої є епонімічні терміни. Епоніми, тобто мовні одиниці з термінологічних значенням, утворені від власних назв, відіграють важливу роль у номінації наукових понять визначеної сфери, потребуючи при цьому з’ясування способів їх перекладу у різних мовах.

Відтворення вказаних одиниць в українській мові відбувається, в першу чергу, із комбінуванням транскодування та калькування. Це дозволяє передати власну назву відповідно до фонетичних, орфографічних, а також граматичних норм української мови, переклавши при цьому ключовий компонент двокомпонентних епонімічних термінів, що є загальною назвою, наприклад: *Widrow-Hoff rule – правило Відроу-Хоффа, Kalman filter – фільтр Кальмана, Monte Carlo algorithm – алгоритм Монте, Fourier transform – перетворення Фур’є, Boltzmann machine – машина Больцмана*. При відтворенні визначених термінів задіяна також перекладацька трансформація перестановка слів, що свідчить про комплексний характер передачі цих одиниць українською мовою.

За умов, коли власна назва, від якої походить термін, використовується в якості означення та уточнення її ядерного компонента, вживаючись у ньому в якості присвійного прикметника, її відтворення може здійснюватися присвійним прикметником в українській мові без перестановки слів, наприклад: *Hebbian learning – геббівське навчання, Bayesian inference – байєвівське (бейесівське) виведення, Bayesian network – байєсівська (бейесівська) мережа*. Це свідчить про термінологічну варіативність перекладених епонімічних термінів англійської мови.

Крім того, обов’язковим є урахування фактору адресата, для якого здійснюється переклад. Для фахівців сфери доцільним є збереження

епонімічного компонента, у той час, як для широкого загалу значення подібного епоніма буде незрозумілим. Воно може потребувати пояснення, що здійснюється за допомогою описового перекладу, коментаря, наведення прикладів, унаочнення за умов можливості. Важливим при цьому залишається питання стандартизації перекладу епонімічних терміноодиниць сфери, що, в свою чергу, потребує їх лексикографічного оброблення та фіксації.